

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Allmänna avdelningen

DOM
2012-03-09
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
64-12
Enhet 15

SÖKANDE

Ricoh Sverige AB, 556228-8851
Box 1536
171 29 Solna

Ombud: Advokat Carl Norén
Eversheds Södermark Advokatbyrå AB
Box 14055
104 40 Stockholm

MOTPART

SKL Kommentus Inköpscentral AB, 556819-4798
117 99 Stockholm

Ombud: Chefsjurist Pia Nylöf

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling – LOU

DOMSLUT

Förvaltningsrätten bifaller ansökan om överprövning och förordnar att upphandlingen av Pedagogiskt lärande med elevdatorer 2011, dnr 10098, ska göras om.

KONKURRENSVERKET	
2012-03-12	
Avd	
Dnr	
Doss	Aktbil

Dok.Id 210903

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se		

BAKGRUND

SKL Kommentus Inköpscentral AB (SKI) genomför en upphandling av ramavtal för Pedagogiskt lärande med elevdatorer 2011, dnr 10098 (upphandlingen). Upphandlingen omfattar tre helhetslösningar för den efterfrågade tjänsten enligt följande.

Helhetslösning 1

- Pedagogiskt lärande, stöd och utbildning
- Införandestöd för pedagoger och elever
- Service och support
- Administration
- Bärbar dator, bildskärm minst 13 tum – max 15,6 tum
- Linux eller likvärdigt
- Mjukvara

Helhetslösning 2

- Pedagogiskt lärande, stöd och utbildning
- Införandestöd för pedagoger och elever
- Service och support
- Administration
- Bärbar dator, bildskärm minst 13 tum – max 15,6 tum
- Win7 eller likvärdigt
- Mjukvara

Helhetslösning 3

- Pedagogiskt lärande, stöd och utbildning
- Införandestöd för pedagoger och elever
- Service och support
- Administration
- Bärbar dator, bildskärm minst 13 tum – max 15,6 tum
- OS X eller likvärdigt
- Mjukvara

Det finns fyra geografiska anbudsområden, ”Zon 1 – 4”. Avsikten är att upphandlingen ska resultera i tolv ramavtal, ett för varje helhetslösning och

anbudsområde. I upphandlingen kan anbud lämnas på en eller flera helhetslösningar och/eller anbudsområden. Upphandlingen genomförs som ett förenklat förfarande

Ricoh Sverige AB (Ricoh) lämnade anbud på samtliga helhetslösningar (Helhetslösning 1 – 3) för samtliga geografiska anbudsområden (Zon 1 – 4).

I tilldelningsbeslut den 21 december 2011 beslutades att anta anbud från Atea Sverige AB (Atea) avseende samtliga helhetslösningar och anbudsområden.

YRKANDEN OCH GRUNDER

Ricoh ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar i första hand att förvaltningsrätten ska besluta att upphandlingen ska göras om och i andra hand att förvaltningsrätten ska besluta att upphandlingen inte får avslutas förrän rättelse skett på så sätt att anbudet från Ricoh inte förkastas vid utvärderingen. Till stöd för sin talan uppger Ricoh i huvudsak följande.

Val av upphandlingsförfarande

Föremålet för upphandlingen är helhetslösning av tjänsten pedagogiskt lärande med tillhörande elevdatorer. Helhetslösningen innefattar komplett leverans av utbildning och stöd, föreläsningar, införandestöd, administration, service och support, hård- och mjukvara samt alla övriga insatser som erfordras för att levererad helhetslösning ska fungera och kunna användas i skolverksamhet. Den produkt som värdemässigt dominerar upphandlingen är de bärbara datorerna. I prissättningen har anbudsgivarna angett en avgift per månad och dator innefattande samtliga angivna tjänster i förfrågningsunderlaget inkluderande bärbara datorer. Vinnande anbudsgivare har offe-

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

rerat en avgift om 110 kr för helhetslösning 1. Detta innebär en total avgift för dator och samtliga tjänster om 5 280 kr (48 månader x 110 kr) för helhetslösning 1 om det skulle vara så att kontraktet löper även under optionsåret. De totala avgifterna för dator och samtliga tjänster under kontraktets maximala löptid ska jämföras med den ”särredovisning av bärbar dator” som Atea har angett. Atea har angett ett värde på datorn om 4 067 kr för helhetslösning 1. En jämförelse mellan den bärbara datorns särredovisade värde och de totala avgifterna för datorn och samtliga tjänster, visar att den bärbara datorn utgör cirka 77 procent av värdet för upphandlingen. Samma sak gäller för Ateas anbud avseende helhetslösning 2 och 3. Ricoh har vid upprättandet av anbudet uppskattat att kostnaden för bärbar dator i grova drag utgör 75 procent av hela kontraktets värde. Även om särredovisningen av den bärbara datorn inte ingår i prisutvärderingen ger den ändå en relevant utgångspunkt för värderingen av en bärbar dator. Det är varor som värdemässigt dominerar upphandlingen och SKI skulle rätteligen ha tillämpat något av de förfaranden som finns för upphandlingar över tröskelvärden. SKI har därför brutit mot LOU genom att genomföra upphandlingen som ett förenklat förfarande.

Bestämmelserna för upphandling över tröskelvärdena skiljer sig i flera avseenden från bestämmelserna om upphandling under tröskelvärdena, bl.a. eftersom de förra ska annonseras i den gemensamma elektroniska databasen Tenders Electronic Daily (TED). Dessutom är tidsfristerna vid upphandlingar över tröskelvärdena betydligt längre. Ricoh har därför som en direkt följd av SKI:s brott mot LOU lidit eller i vart fall riskerat att lida skada.

Kravet på referensuppdrag och bedömningen av Ricohs anbud

De sätt på vilka teknisk kapacitet kan styrkas, har angetts genom en uttömmande uppräknings i 11 kap. 11 § LOU. En upphandlande myndighet

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

har inte något utrymme att kräva att referensuppdragen ska vara ”slutförda”, i den meningen att något pågående uppdrag inte får förekomma mellan avtalsparterna i referensuppdraget. Ett sådant krav skulle inte heller stå i rimlig proportion till det som upphandlas, eftersom en leverantör som har nöjda kunder får löpande förnyat förtroende och är mer lämpad än en leverantör som har uppdrag som har upphört. Användandet av ska-kravet strider därför mot principerna om icke-diskriminering och proportionalitet. Kravet står dessutom i strid mot principen om transparens mot bakgrund av att SKI nu anför att referensuppdragen inte behöver vara slutförda.

Samtliga de av SKI åberopade skälen för förkastande av Ricohs anbud är felaktiga. Ricoh är inte underleverantör till annan anbudsgivare vilket bekräftas i anbudet. Att Ricoh angavs som underleverantör var ett misstag från den anbudsgivarens sida. Ricoh uppfyller kravet avseende ”leverantörens kompetens” i avsnitt 2.9 i förfrågningsunderlaget. Ricoh har en professionell och omfattande organisation för att kunna tillgodose avropande myndigheters krav och styrker i anbudet att man har kapacitet och förmåga att leverera offererad tjänst med tillhörande datorer. Ricoh uppfyller även kravet avseende ”leverantörens erfarenhet” i avsnitt 2.10 i förfrågningsunderlaget. Att Ricohs referensuppdrag är pågående innebär inte att Ricoh inte uppfyller kraven på slutförda referensuppdrag. Referensuppdragen avser leveranser till två skolverksamheter där leverans av 4 500 respektive 930 datorer har slutförts i referensuppdragen. Support till 13 500 respektive 930 användare har tillhandahållits i de båda referensuppdragen. Ricoh fortsätter dock att tillhandahålla support vilket snarast är ett tecken på kvalitet och innebär inte att referensuppdragen avseende angiven leverans och support inte har slutförts. I anbudet anges även fullständiga datum för referensuppdragens genomförande. Vidare anges i beskrivningen av referensuppdragen att dessa är ”totallösningar” som innehåller samtliga de funktioner som SKI efterfrågat under punkten 3 i förfrågningsunderlaget. Det är därmed tydligt att de beskrivna referensuppdragen innehåller de efterfråga-

de momenten. SKI:s behandling av Ricohs anbud strider därmed mot principerna om transparens och likabehandling.

För det fall Ricohs anbud skulle ha varit med i utvärderingen av anbudena, skulle Ricoh ha vunnit upphandlingen, i vart fall för samtliga leveranssorter avseende helhetslösning 3, där Ricohs anbudssumma varit lägre än Ateas. Ricoh har därmed lidit skada på grund av SKI:s felaktiga förkastande av Ricohs anbud.

SKI bestrider bifall till ansökan om överprövning och uppger i huvudsak följande till stöd för sin talan.

Val av upphandlingsförfarande

Upphandlingen omfattar både varor, A- och B-tjänster enligt följande:

- Pedagogiskt lärande, stöd och utbildning
- Införandestöd för pedagoger och elever
- Service och support
- Administration
- Bärbar dator
- Operativsystem (beroende på helhetslösning)
- Mjukvara

De första fyra punkterna är tjänster och värdet på tjänsterna överstiger värdet på varorna. Ricoh tolkar felaktigt upphandlingsföremålet som en bärbar dator och tjänster kopplade till datorn när det egentligen är utbildningsinsatserna som är det centrala. Hur anbudsgivarna väljer att prissätta helhetslösningen är en helt annan sak och beror på hur anbudsgivarna kan paketera hela affären. Datorn ska ses endast som ett verktyg för lärandet. Priset som avser särredovisningen av bärbar dator ingår inte i prisutvärderingen. SKI har begärt särredovisning för att priset på datorn ska vara fastställt på förhand för det fall elev önskar köpa ut den. Detta kommer enbart att göras

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

i undantagsfall efter hyrperiodens utgång, då det är skolverksamheten som hyr tjänsten inklusive den bärbara datorn i totalt 36 månader. Då ramavtalet kan förlängas med upp till ytterligare 12 månader kan således även skolverksamheten förlänga sin hyrperiod med samma tidsperiod. Detta innebär att en elev för det fall den så önskar kan köpa ut datorn efter 36 alternativt 48 månader. Med den prisbild som finns i Ricohs anbud, 6 995 kr respektive 7 495 kr, gällande särredovisningen av den bärbara datorn, synes det högst osannolikt att ett köp skulle ske då eleven kan köpa en ny bärbar dator för samma pris. Utöver detta bör nämnas att priserna angivna i positionerna 3, 5 och 6 enbart är optioner.

Ricoh har i sitt anbud på tjänsten pedagogiskt lärande avseende helhetslösning 1 lämnat ett månadspris på 158 kr inom samtliga anbudsområden samt för helhetslösning 2 och 3 ett månadspris på 170 kr inom samtliga anbudsområden. Detta pris ska multipliceras med antalet elever och pedagoger totalt och därefter ska denna summa multipliceras med antalet månader, i detta sammanhang 36 månader. I Ricohs fall innebär det att tjänsten pedagogiskt lärande med den fiktiva faktorn som angetts får en totalsumma på 1 706 400 kr för helhetslösning 1 och 2 respektive 1 836 000 kronor för helhetslösning 3. Totalsumman avser enbart Ricohs anbud då alla anbudsgivare har offererat olika priser. Skulle däremot samma offererade månadspriser multipliceras med det antalet användare (elever) Ricoh själva angett i referensuppdrag 1 skulle totalsumman bli 76 788 000 kronor för helhetslösning 1 och 2 samt 82 620 000 kronor för helhetslösning 3. För det fall skolverksamheten väljer att förlänga sitt avtal med ytterligare 12 månader ökar värdena avsevärt. Av uträkningen framgår det med all tydlighet att värdet på tjänsterna är högre än värdet på varorna. Eftersom behovet i huvudsak består av pedagogik och utbildning och inte av IT-tjänster, konsultverksamhet inom IT eller leverans av datorer, är det i huvudsak fråga om kategori 24, Undervisning och yrkesutbildning, som är en

B-tjänst. Således har upphandlingen genomförts rättmätigt i enlighet med 15 kap i LOU.

Kravet på referensuppdrag och bedömningen av Ricohs anbud

Kravet på referenser i avsnitt 2.10 i förfrågningsunderlaget innebär att anbudsgivarna ska ha erfarenhet av att utföra och leverera:

- support av datorer,
- leverans av datorer,
- införandestöd i pedagogiskt lärande,
- utbildningsinsatser till pedagoger, lärare och elever och
- kringhörande administration.

Dessa fem moment ska framgå av de två efterfrågade referensuppdragen.

Med slutfört avses, som framgår av kravet, att anbudsgivaren ska ha utfört och levererat de efterfrågade momenten. Det får anses framgå av kravet att anbudsgivaren ska ha utfört de ovan efterfrågade momenten innebärandes att varje moment ska ha utförts och levererats till skolverksamhet.

Referensuppdragen behöver inte ha upphört på det sätt som Ricoh anför i ansökan. En sådan tolkning saknar också stöd i det aktuella kravet för upphandlingen. Det framgår klart och tydligt i rutan för redogörelse av kravet att anbudsgivaren ska ange uppdragens tidsperiod med fullständiga datum. Därutöver framgår det även tydligt att efterfrågad beskrivning ska innehålla tillräcklig information för att fastställa att samtliga krav i nämnda avsnitt uppfylls. Denna förutsättning har tydligt framgått av förfrågningsunderlagets formulering, varför förfrågningsunderlaget inte har utformats i strid med transparensprincipen.

En annan anbudsgivare har angett Ricoh som underleverantör i upphandlingen vilket strider mot krav 2.6 i förfrågningsunderlaget. Eftersom Ricoh

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

även brister i uppfyllelse av andra krav har det inte funnits anledning att begära förtydligande på denna punkt.

Helhetslösningen pedagogiskt lärande innefattar komplett leverans av utbildning och stöd, föreläsningar, införandestöd, administration, service och support, hård- och mjukvara samt alla övriga insatser som erfordras för att levererad helhetslösning ska fungera och kunna användas i skolverksamhet. SKI har ställt krav på att leverantören ska ha viss kompetens. Redovisning som visar på kapacitet och förmåga att leverera efterfrågad tjänst med tillhörande datorer är en förutsättning för kravets uppfyllelse. Av Ricohs beskrivning gällande deras kompetens går det inte att utläsa att de har kapacitet och förmåga att leverera offererad tjänst med tillhörande datorer. Ricoh har därmed inte visat att det aktuella kravet är uppfyllt.

Ricoh brister på flera punkter när det gäller lämnade referensuppdrag. Dels är inte tidpunkt för uppdragets genomförande angivet på efterfrågat sätt, dels framgår inte av referensuppdragen att de efterfrågade momenten har ingått. Ricoh nämner inte vare sig utbildningsinsatser, införandestöd eller kringhörande administration i skolverksamhet. Då det inte funnits uppgifter i beskrivningen som kunnat styrka att samtliga moment utförts och levererats brister anbudet i kravuppfyllelse avseende leverantörens erfarenhet. Det är följaktligen inte av avgörande betydelse att Ricoh inte angett tidpunkt på referensuppdragens genomförande på efterfrågat sätt.

Oavsett SKI:s agerande har Ricoh rätteligen förkastats till följd av att ställda ska-krav inte uppfylls. Eventuella brister och felaktigheter har alltså inte haft någon inverkan på Ricohs chanser att tilldelas ramavtal, varför Ricoh inte lidit skada. Ricoh har inte heller kunnat komma att lida skada.

DOMSKÄL

En upphandling enligt LOU ska kännetecknas av förutsebarhet och öppenhet. För att anbudsgivarna ska ges samma förutsättningar för anbudsgivning måste förfrågningsunderlaget vara tydligt och innehålla samtliga krav på det som upphandlas. Uppställda krav får inte frångås och utvärderingen av inkomna anbud ska ske i enlighet med vad som anges i förfrågningsunderlaget. Prövningen i förvaltningsrätten, som grundas på vad sökanden har framfört i målet, utgör en kontroll av om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna och om det därför finns grund för åtgärder enligt 16 kap. 5 § LOU.

Val av upphandlingsförfarande

Förvaltningsrätten tar inledningsvis ställning till frågan om SKI, genom att tillämpa ett förenklat förfarande, har genomfört upphandlingen i strid med bestämmelserna i LOU. Upphandlingen avser pedagogiskt lärande med elevdatorer. SKI har beskrivit ”pedagogiskt lärande” som ett nytt sätt att arbeta i skolan där pedagogiken anpassas till ett lärande med hjälp av datorer. Upphandlingen avser en helhetslösning där anbudsgivaren ska kunna hantera både leverans av datorer och utbildning av lärare inom den nya pedagogiken. Det som upphandlas är således både varor och tjänster. Ett kontrakt som avser varor och som även omfattar A- eller B-tjänster ska behandlas som ett tjänstekontrakt, om värdet av tjänsterna är högre än värdet av varorna (2 kap. 18 § andra stycket LOU). Även hyra, leasing och hyrköp av varor faller in under begreppet ”varukontrakt” (2 kap. 21 § LOU). Det är därmed värdet av varorna i förhållande till värdet av tjänsterna som blir avgörande för valet av upphandlingsförfarande. Enligt förvaltningsrättens mening är det i det avseendet fråga om en rent ekonomisk beräkning av värdet på de olika delarna och hänsyn kan inte tas till andra faktorer som exempelvis det övergripande syftet med upphandlingen.

Ricoh har uppgett att kostnaden per dator överstiger den månatliga kostnaden per användare under avtalsperioden, dvs. 36 månader, och att upphandlingen därför i huvudsak utgör en varuupphandling. En beräkning av värdet av tjänsterna respektive varorna i en upphandling kan göras på olika sätt utifrån vad det är som upphandlas. I just detta fall, och i avsaknad av andra uppgifter, bedömer förvaltningsrätten att det är lämpligt att utgå från de offererade priserna. Månadsavgiften för "pedagogiskt lärande" inkluderar månadsavgiften, dvs. hyran, för den bärbara datorn med tillhörande mjukvara. Det är därför nödvändigt att göra en bedömning av hur stor del av månadsavgiften som utgörs av kostnader för dator m.m. och hur stor del som utgörs av tjänster. I prisbilagan för vinnande anbudsgivares "helhetslösning 1" har prisuppgiften för datorn, 4 067 kr, uppgått till mer än månadsbeloppet för avtalsperioden, 3 960 kr, motsvarande 110 kr per månad i 36 månader. Huruvida SKI har valt att utvärdera priset för datorn eller ej saknar vid den jämförelsen betydelse. Även om den bärbara datorn kan antas ha ett visst värde efter avtalsperiodens slut, vilket då ska avräknas, talar förhållandet mellan priset för att köpa endast dator och priset för pedagogiskt lärande inklusive hyra av dator i tre år starkt för att värdet av varorna överstiger värdet av tjänsterna i upphandlingen.

Vidare framgår av prisuppgifterna att det är stora prisskillnader mellan de olika helhetslösningarna. Den billigaste lösningen är den som redovisas ovan, vilket kan ställas i relation till den dyraste, där priset för datorn är 8 687 kr och månadsbeloppet för avtalsperioden blir 8 460 kr. Skillnaden mellan de olika lösningarna är, som framgår inledningsvis, att det är frågan om olika operativsystem och olika tillverkare av hård- och mjukvara. Enligt förvaltningsrättens mening kan inte antas att utbildningsinsatserna, supporten och övriga tjänster som levereras i helhetslösningen skulle kosta så mycket mer i den dyrare lösningen att det motiverar en fördubbling av priset. Prishöjningen måste antas vara en följd av att varorna är dyrare vilket också talar för att varornas värde överstiger värdet av tjänsterna i upp-

handlingen. SKI har inte närmare redogjort för hur värdet på tjänsterna respektive varorna har beräknats och vilka belopp som har legat till grund för bedömningen att värdet på tjänsterna överstiger värdet på varorna.

Förvaltningsrätten bedömer mot den bakgrunden och mot bakgrund av vad som i övrigt framkommit i målet att värdet på varorna i upphandlingen överstiger värdet av tjänsterna. Det råder ingen tvekan om att värdet av upphandlingen överstiger tröskelvärdena och det är därmed inte möjligt att genomföra upphandlingen enligt 15 kap. LOU. Ricoh måste anses ha lidit skada av det felaktiga upphandlingsförfarandet varför det föreligger grund för ingripande enligt LOU. Ingripande kan inte göras med mindre än att upphandlingen görs om.

Kravet på referensuppdrag och bedömningen av Ricohs anbud

I upphandlingen har SKI ställt krav på att anbudsgivarna visar på tidigare erfarenhet av att utföra och leverera offererad tjänst. I kravet anges bl.a. följande.

Leverantören ska ha erfarenhet av att utföra och leverera offererad tjänst med tillhörande elevdatorer, omfattande support till minst 300 användare, leverans av minst 300 elevdatorer, införandestöd av pedagogiskt lärande, utbildningsinsatser till pedagoger, lärare och elever samt kringhörande administration till skolverksamhet.

Kravet innebär att Leverantören ska kunna visa att man har utfört minst två uppdrag inom området Pedagogiskt lärande med elevdatorer som uppfyller ovan angivna förutsättningar.
[...]

Referensuppdragen ska avse uppdrag som är slutförda 2009-09-30 eller senare, dock senast sista anbudsdag, i skolverksamhet och utförts i enlighet med avtalade villkor och godkänt resultat. [...]

Ricoh har uppgett att det inte framgår av förfrågningsunderlaget vad SKI anser vara ett ”slutfört uppdrag” och att det därför har en bristande transparens samt att kravet på slutförda uppdrag är oproportionerligt.

Förvaltningsrätten finner inledningsvis att kravet på referensuppdrag har utformats på ett sådant sätt att det kan uppfyllas om hela referensuppdraget är slutfört. SKI ger uttryck för tolkningen att det med ”uppdrag” avses delmoment i ett pågående uppdrag och att det därför räckt med att det framgått av anbudet att de relevanta delmomenten är avslutade. Förvaltningsrätten menar dock att den tolkningen inte kan anses framgå av kravets utformning och sammanhang. Begreppet ”uppdrag” används under den aktuella punkten som innebärandes hela referensuppdraget i fråga och inte i betydelsen delmoment. SKI har tillämpat den senare tolkningen vid bedömningen av anbuderna och har godkänt referensuppdrag där det även fortsättningsvis sker leveranser av datorer, utbildning, support m.m. Bedömningen av anbuderna har därmed inte skett i enlighet med vad som anges i förfrågningsunderlaget och det har inte varit möjligt för anbudsgivarna att förutse vad som ska läggas till grund för bedömningen i den delen. Kravets utformning och SKI:s tillämpning av det strider därför mot transparensprincipen.

Av proportionalitetsprincipen följer att den upphandlande enheten inte får ställa större krav på leverantören än vad som är nödvändigt och ändamålsenligt för den aktuella upphandlingen. Således får endast sådana krav som kan relateras till leverantörens kapacitet för att genomföra kontraktet ställas och det krävs att kravet har ett naturligt samband med och står i proportion till det behov som ska täckas. Av EG-domstolens praxis rörande proportionalitetsprincipen framgår att bedömningen i det avseendet ska göras i tre steg. För det första ska en bedömning göras om åtgärden är en lämplig och effektiv åtgärd för att uppnå det eftersträvade syftet. För det andra ska en bedömning göras om åtgärden är nödvändig för att uppnå det eftersträvade

syftet, så tillvida att det inte finns något mindre ingripande alternativ. För det tredje ska bedömas om den negativa effekten som åtgärden får är oproportionerlig eller överdriven jämfört med det eftersträvade syftet.

Den nu aktuella upphandlingen görs inom ett område som är under snabb utveckling och den sortens pedagogik med hjälp av elevdatorer som efterfrågas är en relativt ny företeelse. Såvitt framgår är det brukligt att avtalen med leverantörerna löper under ett par år och efter det inledande införandet sker löpande support samt leveranser till nya användare. Eftersom det som efterfrågas är en helhetslösning som innefattar många olika delmoment är det rimligt att kräva att anbudslämnaren kan visa på tidigare erfarenhet från liknande uppdrag. Kravet, i den mening som det måste tolkas utifrån ordalydelsen, får dock till följd att de anbudsgivare som har pågående avtal med sina beställare utesluts från upphandlingen. Förvaltningsrätten bedömer att kravet i den utformningen går utöver vad som är nödvändigt och att det därför står i strid med proportionalitetsprincipen.

Då detta har varit grunden för att utesluta Ricoh från upphandlingen har Ricoh lidit skada av de aktuella överträdelserna. Förvaltningsrätten finner mot den bakgrunden att det även på dessa grunder finns skäl att förordna att upphandlingen ska göras om.

Med hänsyn till utgången i målet prövar förvaltningsrätten inte huruvida Ricoh i övrigt uppfyller aktuella ska-krav i upphandlingen.

Sammanfattning

Förvaltningsrätten finner sammanfattningsvis att vad Ricoh har anfört ger stöd för att den aktuella upphandlingen har skett i strid med reglerna i LOU och de för upphandling grundläggande EU-rättsliga principerna på ett sådant sätt att Ricoh lidit skada. Det föreligger därmed grund för ingripande

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

från domstolens sida. Eftersom bristerna är hänförliga till valet av upphandlingsförfarande samt i övrigt till förfrågningsunderlaget är inte rättelse en tillräcklig åtgärd. Upphandlingen ska därför göras om.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1A LOU).

Susanne Bagge

Rådman

Föredragande har varit Jenny Kenneberg.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,

2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppgive sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1A LOU